

Republika Srbija
VRHOVNI KASACIONI SUD
Rev 293/10
17.03.2010. godina
Beograd

U IME NARODA

Vrhovni kasacioni sud, u veću sastavljenom od sudija: Vlaste Jovanović, predsednika veća, Zvezdane Lutovac i Lidije Đukić, članova veća, u parnici tužilaca dr J.D. iz B., Z.N. iz B. i ... stranke iz B., čiji je zajednički punomoćnik advokat A.T. iz B., protiv tužene Republike Srbije koju zastupa Republički javni pravobranilac iz B., radi naknade štete, odlučujući o revizijama tužilaca i tužene izjavljenim protiv presude Okružnog suda u Beogradu Gž. I br. 1044/07 od 15.05.2008. godine, u sednici veća održanoj dana 17.03.2010. godine, doneo je

P R E S U D U

I ODBIJA SE kao neosnovana revizija tužilaca izjavljena protiv presude Okružnog suda u Beogradu Gž. I br. 1044/07 od 15.05.2008. godine.

II ODBACUJE SE kao nedozvoljena revizija tužene izjavljena protiv presude Okružnog suda u Beogradu Gž. I br. 1044/07 od 15.05.2008. godine.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Prvog opštinskog suda u Beogradu P. br. 6144/04 od 20.11.2006. godine, stavom prvim izreke, delimično je usvojen tužbeni zahtev pa je tužena obavezana da tužiocu J.D. na ime materijalne štete zbog kašnjenja u isplati zarada isplati 102.971,04 dinara sa zakonskom zateznom kamatom od 09.12.2005. godine. Stavom drugim izreke odbijen je njegov tužbeni zahtev za iznos od 167.889,74 dinara na ime neisplaćene zarade za period od 28.01. do 27.07.2004. godine, sa zakonskom zateznom kamatom od 01.07.2004. godine. Stavom trećim izreke, odbijen je tužbeni zahtev kojim je ovaj tužilac tražio da mu tužena na ime pretrpljene nematerijalne štete zbog protivustavnog uskraćivanja prava političkog delovanja i narušavanja ugleda u javnosti u biračkom telu, isplati iznos od 1.500.000,00 dinara, sa zakonskom zateznom kamatom od 01.07.2004. godine. Stavom četvrtim izreke, delimično je usvojen tužbeni zahtev i tužena obavezana da tužiocu Z.N: na ime štete zbog zakašnjenja u isplati zarade u periodu od 27.03.2002. do 27.01.2004. godine isplati 48.665,50 dinara sa zakonskom zateznom kamatom od 19.12.2005. godine do ispunjenja. Stavom petim izreke odbijen je njegov tužbeni zahtev za isplatu 99.090,10 dinara na ime neisplaćene zarade za period od 27.01. do 27.07.2004. godine, sa zakonskom zateznom kamatom od 21.07.2004. godine do isplate. Stavom šestim izreke, odbijen je kao neosnovan tužbeni zahtev ovog tužioca da mu tužena na ime pretrpljene nematerijalne štete zbog protivustavnog uskraćivanja prava političkog delovanja, narušavanja i gubitka ugleda u javnosti, biračkom telu, isplati 1.500.000,00 dinara, sa zakonskom zateznom kamatom od 21.07.2004. godine. Stavom sedmim izreke, odbijen je kao neosnovan tužbeni zahtev tužioca ... stranke kojim je tražio da mu tužena na ime materijalne štete zbog izostalog finansiranja redovnog rada iz javnih izvora isplati iznos od 12.387.386,04 dinara, sa zakonskom zateznom kamatom od 01.01.2004. godine. Stavom osmim izreke je utvrđeno povlačenje tužbe tužioca Stranke ..., kao i tužioca ... stranke u odnosu na naknadu nematerijalne štete. Stavom devetim izreke, tužena je obavezana da tužiocima naknadi troškove parničnog postupka u ukupnom iznosu od 404.000,00 dinara.

Pravosnažnom presudom Okružnog suda u Beogradu Gž. I br. 1044/07 od 15.05.2008. godine, odbijene su kao neosnovane žalbe tužilaca i tužene i potvrđena je presuda Prvog opštinskog suda u Beogradu P. br. 6144/04 od 20.11.2006. godine u stavovima jedan, dva, tri, četiri, pet, šest, sedam i devet izreke.

Tužioci su protiv navedene pravosnažne presude i to protiv odluke o naknadi nematerijalne štete (u delu kojim su potvrđeni stavovi tri i šest izreke prvostepene presude) i o naknadi materijalne štete tužioca ... stranke (u delu kojim je potvrđen stav sedam izreke prvostepene presude) izjavili blagovremenu i dozvoljenu reviziju zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava.

Protiv navedene pravosnažne presude reviziju je blagovremeno izjavila i tužena, sa istih zakonskih razloga.

Baveći se pre svega ocenom dozvoljenosti izjavljene revizije u smislu člana 401. stav 2. ZPP koji se u ovom revizijskom postupku primenjuje na osnovu člana 55. stav 2. Zakona o izmenama i dopunama ZPP („Službeni glasnik RS“ br. 111/09 od 29.12.2009. godine) jer je izjavljena pre stupanja na snagu ovog zakona, Vrhovni kasacioni sud je našao da je revizija tužene nedozvoljena. Naime, iz spisa proizlazi da je reč o

sporu za naknadu nematerijalne i materijalne štete. Tužba je podneta dana 21.07.2004. godine. Tužiocima su u ovom sporu tražili naknadu novčano opredeljenih iznosa, koje su (osim tužioca ... stranke koji je povećao svoj tužbeni zahtev) smanjili, podneskom primljenim u sud 03.10.2006. godine. Prvostepena presuda je doneta dana 20.11.2006. godine.

Prema članu 382. stav 2. ranije važećeg ZPP, noveliranog Zakonom o izmenama i dopunama („Sl. list SRJ“ broj 3/02) koji je stupio na snagu 26.01.2002. godine, revizija u imovinsko-pravnim sporovima u kojima se tužbeni zahtev odnosi na novčano potraživanje, predaju stvari ili izvršenje neke druge činidbe; nije dozvoljena ako vrednost predmeta spora pobijanog dela pravosnažne presude ne prelazi iznos od 300.000,00 dinara.

Kako pojedinačni novčani iznosi od: 102.971,04 dinara u odnosu na tužioca J.D. i 48.665,50 dinara u odnosu na tužioca Z.N., na isplatu kojih je tužena obavezana; evidentno ne dosežu novčani cenzus od 300.000,00 dinara merodavan za pravo na izjavljivanje revizije; to je revizija tužene nedozvoljena. Sa izloženog razloga Vrhovni kasacioni sud je na osnovu člana 404. ZPP odlučio kao u stavu II izreke ove odluke. Ispitujući pravilnost pobijane presude u smislu člana 399. ZPP u vezi člana 55. stav 2. Zakona o izmenama i dopunama ZPP, Vrhovni kasacioni sud je našao da revizija tužilaca nije osnovana. Donošenjem pobijane presude nije učinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz člana 361. stav 2. tačka 9. ZPP na koju Vrhovni kasacioni sud pazi po službenoj dužnosti. Dok obrazloženje revizije tužilaca ne sadrži konkretizaciju učinjenih bitnih povreda odredaba parničnog postupka, niti pak činjenične navode iz kojih bi se moglo utvrditi o kojim je to bitnim povredama reč.

Nije osnovan ni revizijski razlog o pogrešno primenjenom materijalnom pravu.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju, tužiocima J.D. i Z.N., su posle decembarskih izbora 2000. godine, postali narodni poslanici u sazivu Narodne skupštine Republike Srbije. Tu funkciju su obavljali do 27.03.2002. godine, kada im je prestao mandat, na osnovu konstatacije na sednici Narodne skupštine (od tog datuma) učinjene u smislu člana 88. stav 1. tačka 1. i 9. Zakona o izboru narodnih poslanika („Sl. glasnik RS“, br. 35/2000). Na taj način im je poslanički mandat prestao pre isteka vremena na koje su izabrani. Odlukom Ustavnog suda Republike Srbije broj ... („Sl. glasnik RS“, br. ... od 30.05.2003) utvrđeno je da odredba člana 88. stav 1. tačke 1. i 9. Zakona o izboru narodnih poslanika, nije u saglasnosti sa Ustavom. Prema razlozima obrazloženja iste, obzirom da se tom odredbom čini ustavno-pravno neutemeljeno razlikovanje položaja narodnih poslanika kada je u pitanju prestanak njihovog mandata, u zavisnosti od činjenice članstva u političkoj stranci koja ih je kandidovala, odnosno da li su oni ili nisu, članovi političke stranke koja ih je kandidovala. Odlukom Ustavnog suda RS broj ... od 05.02.2004. godine određeno je otklanjanje posledica navedene odluke, pored ostalih i za ovde tužioce J.D. i Z.N. sa izborne liste Stranka ..., kao i za V.O. izabranog sa iste izborne liste; i to naknadom štete za period od dana konstatacije Narodne skupštine R. Srbije o prestanku njihovih mandata, do dana prestanka prava po osnovu funkcije Narodnog poslanika. Shodno tome je Administrativni odbor Narodne skupštine Republike Srbije svojim rešenjem od 26.03.2004. godine utvrdio visine novčanih iznosa koje tužiocima treba isplatiti, po tom osnovu. Ta novčana naknada im je isplaćena sa zakašnjenjem, pa je na osnovu nalaza i mišljenja sudskog veštaka ekonomske struke, utvrđena visina novčane naknade štete koje su tužiocima zbog toga pretrpeli, u iznosima od 102.971,04 dinara (J.D.) i 48.665,50 dinara (Z.N.). Istim je takođe utvrđeno da bi tužiocima ... stranci, za period tokom 2001. pa zaključno sa 2003. godinom, (odnosno do novog saziva Narodne skupštine) na ime redovnog finansiranja stranke, zajedno sa obračunatom zateznom kamatom, pripao iznos od ukupno 12.387.386,04 dinara. Ova politička stranka je upisana u registru političkih organizacija, rešenjem br. ... U sazivu Narodne skupštine RS posle decembarskih izbora 2000. godine, ona se nije nalazila među parlamentarnim strankama, a imala je jednog poslanika, tadašnjeg predsednika V.O., na izbornoj listi Stranke ..., kao potpisnik koalicionog suprazuma sa tom strankom, za učešće na tim parlamentarnim izborima.

Na utvrđeno činjenično stanje nižestepeni sudovi su pravilno primenili materijalno pravo, zaključivši da je neosnovan tužbeni zahtev tužilaca J.D. i Z.N. za naknadu nematerijalne štete i to po oba tražena osnova. Zbog narušavanja i gubitka ugleda u javnosti, u biračkom telu, obzirom da tužiocima nisu dokazali u smislu člana 223. ZPP da su zbog tada oduzetih mandata, izgubili ugled u javnosti i biračkom telu, odnosno da je došlo do tih štetnih posledica po njih. Kao i zahtev za naknadu štete zbog protivustavno im uskraćenog prava političkog delovanja jer im to pravo nije uskraćeno prestankom poslaničkih mandata, obzirom da su svoje političko delovanje mogli ostvariti u okviru svoje političke stranke. Nižestepeni sudovi su takođe pravilno zaključili da tužiocima ... stranci ne pripada tražena naknada materijalne štete zbog izostalog finansiranja rada ove stranke iz budžeta, odnosno javnih izvora tužene. Stoga što ova stranka u to relevantno vreme, nakon decembarskih izbora 2000. godine, nije imala svoje predstavnike u tom sazivu Narodne skupštine Republike Srbije, a finansiranje redovnog rada političke stranke u smislu člana 4. Zakona o finansiranju političkih stranaka („Službeni glasnik RS“ br. 72/03, 75/03) zavisi upravo od te okolnosti.

Kako je kvalifikativni uslov za finansiranje redovnog rada političke stranke iz javnih izvora u smislu člana 4. citiranog Zakona: status parlamentarne stranke (i to tako što se 30% raspoređuje svim parlamentarnim strankama na ravne delove, a 70% srazmerno broju poslanika) a koji tužilac ... stranka u tom sazivu Narodne skupštine RS nije imao; to su neosnovani njegovi revizijski navodi o pogrešno primenjenom materijalnom pravu.

Okolnost na koju ova stranka ukazuje revizijom, da je po sporazumu o zajedničkom nastupu na republičkim izborima decembra 2000. godine u koaliciji sa ..., bila zastupljena sa jednim poslanikom, tadašnjim predsednikom V.O., zbog gubitka čijeg mandata je izgubila status parlamentarne stranke; ne utiče na pravilno zauzeto pravno stanovište nižestepениh sudova. Sa pravnog stanovišta Vrhovnog kasacionog suda, ne samo zato što joj taj jedan poslanički mandat i to na izbornoj listi druge stranke, ne daje legitimitet parlamentarne stranke; već i stoga što se odluka o prestanku mandata odnosila na navedeno fizičko lice, zbog čega se ista ne može poistovetiti sa političkom strankom, odnosno sa pravnim posledicama koje bi za nju nastale.

Na kraju, da bi tužena bila odgovorna za nezakonit rad svog organa primenom člana 172. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima, neophodno je postojanje uzročno-posledične veze, odnosno da je upravo radnja organa tužene uzrok nastanka štete tužilaca, a što konkretno nije slučaj. Obzirom da su za parlamentarni status Ujedinjene penzionerske stranke, koji bi joj obezbedio finansiranje rada iz javnih izvora; od krucijalnog značaja ustvari bili tadašnji parlamentarni izbori i cenzus na tim izborima.

Neosnovani su takođe i revizijski navodi tužilaca J.D. i Z.N. o pogrešno primenjenom materijalnom pravu u pobijanoj presudi, odbijanjem njihovog zahteva za naknadu nematerijalne štete zbog uskraćenog im prava na političko delovanje jer sudovi ne prave razliku između bilo kakvog angažovanja putem političke stranke i političkog delovanja narodnog poslanika preko Narodne skupštine RS. Stoga što se ovim navodima zapravo pretenduje na po njima veću važnost političkog delovanja narodnih poslanika od političkog delovanja u okviru političke stranke, a što je pogrešno. Obzirom da je delatnost poslanika u Narodnoj skupštini samo jedan uži segment političkog delovanja, dok je političko delovanje u okviru političke stranke i njenih organa, mnogo šire a često hijerarhijski i važnije; a tog prava revidenti nisu bili lišeni, odlukom o prestanku njihovih poslaničkih mandata.

Pravilno je odlučeno i o naknadi troškova ovog spora u smislu članova 149. stav 1. i 150. ZPP.

Sa izloženih razloga, Vrhovni kasacioni sud je na osnovu člana 405. stav 1. ZPP odlučio kao u stavu I izreke ove presude.

Predsednik veća-sudija

Vlasta Jovanović,s.r.